

กึ่งศตวรรษหนังสือชุด แผ่นดินของเรา ณ หอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์

เมื่ออายุได้ ๒๖ ปี ฌอง มาโลรี (Jean Malaurie) เดินทางเข้าไปยังดินแดนอันหนาวเย็นและโดดเดี่ยวของกรีนแลนด์ สามเดือนท่ามกลางค่าคินและภูมิประเทศมหัศจรรย์ของภูเขาน้ำแข็งแห่งขั้วโลกเหนือ ครั้งกระนั้นถือว่าเขาเป็นนักภูมิศาสตร์ และนักมานุษยวิทยาชาวฝรั่งเศสคนแรกที่ได้สำรวจดินแดนแห่งนี้ เพื่อจัดทำแผนที่ทางภูมิศาสตร์และทำความเข้าใจผู้คนที่นี่ที่อาจ “ล้าหลังทางเทคโนโลยี แต่ก็ก้าวหน้าในทางปรัชญา” การเดินทางคราวนั้นทำให้ได้ค้นพบว่าประเทศสหรัฐได้จัดตั้งฐานปฏิบัติการลับทางการทหารและนิวเคลียร์ในบริเวณดินแดนทุเลของชาวเอสกีโม ซึ่งเท่ากับเป็นการคุกคามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวพื้นเมืองอย่างรุนแรง เท่ากับว่าได้เปลี่ยนแปลง “ยุคหินให้เข้าสู่ยุคนิวเคลียร์ในเพียงชั่วข้ามคืน” การเดินทางครั้งนี้เชื่อว่าจะมีผลเปลี่ยนแปลงชีวิตของฌอง มาโลรีเท่านั้น หากส่งผลต่อวงการวรรณกรรมฝรั่งเศสเองด้วย

เมื่อกลับจากการสำรวจในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ มาโลรีเขียนหนังสือ Les Derniers Rois de Thul (กษัตริย์รุ่นสุดท้ายแห่งทุเล) ขึ้น เพื่อเป็นปากเสียงให้กับชาวเอสกีโมและป่าวประกาศถึงหายนะภัยของชนพื้นเมืองให้โลกได้รับรู้ มาโลรีนำต้นฉบับไปเสนอกับสำนักพิมพ์ใหญ่แห่งหนึ่งของกรุงปารีส (Plon) อันเป็นที่มาและต้นกำเนิดของหนังสือชุด Terre Humaine หนังสือที่ว่าด้วยเรื่องราวและประจักษ์พยานของผู้คนในยุคปัจจุบัน “เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรม ความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งบางครั้งส่งผลอันน่าสะเทือนใจ” ทางสำนักพิมพ์ตกลงมอบหมายให้ ฌอง มาโลรีเป็นผู้รับผิดชอบและบรรณาธิการหนังสือชุดนี้ มาโลรีได้ชักชวนโคลด์ เลวี สโตรสส์ (Claude Lévi-Strauss) เข้าร่วมในโครงการหนังสือชุดนี้ด้วย เลวี สโตรสส์ได้นำต้นฉบับที่เขียนทิ้งไว้นานหลายปีแต่ยังไม่สำเร็จมาบัดนี้เขียนขึ้นใหม่ และเพียงสี่เดือนก็กวาดต้อนมาเป็น Tristes Tropiques ซึ่งมีเนื้อหาแตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง (เหลือเพียงชื่อเรื่องและบางส่วนของภาคที่สองเท่านั้นที่คงเดิมไว้) จากที่คิดจะเขียนเป็นนวนิยายก็ได้กลายมาเป็นหนังสือ “ความเรียงเชิงปรัชญา” อันโด่งดังของศตวรรษที่ ๒๐ ซึ่งเริ่มต้นด้วยประโยคอันโด่งดังทำทนายทนายการปัญญาชนตะวันตกเสียยิ่งนักที่ว่า “ข้าพเจ้าเกลียดการเดินทางและบรรดานักสำรวจ”

หนังสือทั้งสองเล่มออกสู่สายตาผู้อ่านชาวฝรั่งเศสเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.๑๙๕๕ และตามมาด้วยผลงานอีก ๘๐ เล่ม ในช่วงระยะเวลา ๕๐ ปี กล่าวกันว่าบรรณพิภพของวงการหนังสือฝรั่งเศสก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย หนังสือชุดนี้ได้ชื่อว่าเป็น “ภูมิลักษณะอันโดดเด่นในทิวทัศน์บรรณารักษ์การของวงการหนังสือฝรั่งเศส” เลย์ทีเดียว

หนังสือชุด “แผ่นดินของเรา” บอกเล่าเรื่องราวของผู้คนในดินแดนต่างๆ ทั่วโลก (จะเว้นก็แต่ทวีปแอนตาร์กติกาแห่งขั้วโลกใต้...ซึ่งเป็นดินแดนของนกเพนกวินเท่านั้น) เนื้อหาของหนังสือชุดนี้มีรูปแบบหลากหลาย ทั้ง(อัต)ชีวประวัติ เรื่องเล่าจากการสำรวจ บันทึกการเดินทาง ความเรียง บันทึกประจำวัน งานชาติพันธุ์วรรณา หรือ นวนิยายจากประสบการณ์จริง นักเขียนก็ไม่จำกัดแต่นักสำรวจ นักวิชาการหรือนักมานุษยวิทยาเท่านั้น แต่อาจเป็นนักหนังสือพิมพ์ คนคุก คนพื้นเมืองหรือนักบุญ และไม่จำเพาะแต่เรื่องที่เขียนด้วยภาษาฝรั่งเศสเท่านั้น หนังสือชุดนี้ได้คัดสรรแปลเรื่องยอดเยี่ยมทำนองเดียวกันจากภาษาอื่นๆ ด้วย

ในโอกาสครบรอบกึ่งศตวรรษปีนี้ ทางผู้จัดพิมพ์ผู้ก่อตั้งหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสและโดยการสนับสนุนอย่างดีเยี่ยมจากประธานาธิบดีฝรั่งเศสได้ร่วมเฉลิมฉลองหนังสือชุดดังกล่าว ด้วยการจัดงานนิทรรศการ 50 ans de Terre Humaine ขึ้นที่หอสมุดแห่งชาติ ฟร็องซัวส์ มิตเตรองต์ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ๒๐๐๕

รูปแบบของงานนิทรรศการแบ่งออกเป็นสี่ส่วน ประกอบด้วยคำบรรยายสั้นๆ ภาพถ่าย สมุดบันทึกจากภาคสนาม เอกสารต้นฉบับ สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับหนังสือบางเล่มที่คัดสรรมาแสดง ขวัญหนังสือพิมพ์ (ทั้งที่อยู่ในครอบครองของสำนักพิมพ์ของผู้ก่อตั้งและของหอสมุดแห่งชาติฝรั่งเศส) นอกจากนั้นยังมีวัตถุทัศนภาพอื่นๆ

ผู้ก่อตั้ง ผู้เขียนบางคน ภาพยนตร์บางตอนที่จัดทำขึ้นเนื่องจากหนังสือบางเล่ม หรือเทปบันทึกเพลงจากภาคสนามแทรกอยู่ตามจุดต่างๆ ให้ผู้มาชมนิทรรศการได้รับฟังห้องนิทรรศการติดตั้งภาพปกหนังสือขนาดใหญ่ไว้โดยรอบกลางห้องมีผลงานทั้งหมดให้เลือกพลิกอ่านดูได้ และมีภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับหนังสือฉายวนตลอดทั้งวัน

ส่วนแรก : ที่มาของหนังสือชุด Terre Humaine

เล่าถึงที่มาของหนังสือเล่มแรกและการก่อตั้งหนังสือชุดนี้ รวมถึงความเป็นมาของหนังสือบางเล่มที่มีชื่อเสียงโดดเด่น เช่นงานเล่มแรกของผู้ก่อตั้ง Derniers Rois de Thul และ Tristes Tropiques และบทสัมภาษณ์ผู้เขียนถึงที่มาของหนังสือ (ปัจจุบันหนังสือสองเล่มนี้แปลในภาษาต่างๆ แล้วกว่า ๒๐ ภาษา ยกเว้นภาษาไทย เช่นเล่มแรกมีแปลเป็นภาษากรีก ญี่ปุ่น กรีนแลนด์ เอสทัวเนีย เซด เซิร์บ-โครแอตและภาษาเบอร์ล ส่วนเล่มหลังมีแปลเป็นภาษาบาสก์ บราซิล เอสโทเนีย โรมานี รัสเซีย บัลแกเรีย ตุรกี เกาหลี จีนและญี่ปุ่น ฯลฯ) สิ่งของที่นำมาจัดแสดงประกอบคือต้นฉบับร่างก่อนการตีพิมพ์ เช่นต้นฉบับพิมพ์ดีดและลายมือแก้ไขของโคลด เลวี สโตรสส์ เรื่อง Tristes Tropiques สมุดบันทึกภาคสนาม ภาพวาดของนักเขียนแต่ละคน หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรก จดหมายที่เขียนติดต่อกันระหว่างนักเขียนกับผู้จัดพิมพ์(บางฉบับมีอายุกึ่งศตวรรษ และมีแม่ตราจดหมายของบรรณารักษ์) และปิดท้ายส่วนแรกนี้ด้วยกรณีตัวอย่างของความผิดพลาดและข้อน่าเสียใจที่เกิดขึ้นกับหนังสือชุดนี้ เช่นนักเขียนบางคนเสียชีวิตไปก่อนที่จะได้ตีพิมพ์ผลงานออกมา หรือผู้ก่อตั้งสนใจหนังสือบางเล่มและอยากเอามารวมพิมพ์อยู่ในหนังสือชุดนี้ เช่นงานของ Octavio Paz เรื่อง Le labyrinthe de la solitude แต่ไม่ทันเพราะสำนักพิมพ์อื่นคว้าไปพิมพ์เสียก่อน ที่น่าสนใจก็คือ

จดหมายข่าวศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
(องค์การมหาชน)

ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓๗ เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๔๘

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(องค์การมหาชน)

ความเป็นมา

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้เริ่มโครงการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๓๖ พรรษา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เปิดบริการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๒ และต่อมาได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เป็นต้นมา เพื่อดำเนินการศึกษาวิจัย รวบรวมข้อมูลความรู้ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ รวมทั้งให้บริการข้อมูลดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณชน

วัตถุประสงค์

- ๑ เก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านมานุษยวิทยา และสาขาที่เกี่ยวข้อง
- ๒ เป็นแหล่งค้นคว้าศึกษาและให้บริการข้อมูล เพื่อการศึกษาวิจัยแก่นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป
- ๓ ประสานเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา และองค์กรต่างๆ

หนังสือที่ว่าด้วยเรื่อง “ผีตอเคลือบ” ซึ่งบรรณาธิการได้ขอยกเลิกและให้ถอนชื่อออกไป หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานของแพทย์และนักมานุษยวิทยาชื่อ Hugo Adolf Bernatzik (เกิด เรียนหนังสือ และทำงานเป็นศาสตราจารย์ทางมานุษยวิทยาที่กรุงเวียนนา) เรื่อง L'Esprit des feuilles jaunes, 1955 ซึ่งเข้ามาศึกษาชนพื้นเมืองบางกลุ่มในสยามและอินโดจีน ในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ แม้หนังสือเล่มนี้จะตีพิมพ์ออกสู่ตลาดแล้วแต่มีลิขสิทธิ์ได้สั่งเก็บและขอให้ถอนชื่อออกไปจากหนังสือชุดนี้เนื่องจากมารู้ข้อเท็จจริงภายหลังว่าผู้เขียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับพวกนาซี!! (น่าสนใจว่า Bernatzik เองมีผลงานค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง “ผีตอเคลือบ” และตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษในนามของสยามสมาคมด้วย...อะไรคือแรงจูงใจต่อการศึกษาชนพื้นเมืองในเอเชียของนักมานุษยวิทยาผู้นี้เป็นเรื่องท้าทายการค้นคว้าสำหรับผู้สนใจในประเด็นประวัติศาสตร์มานุษยวิทยาไทยอยู่ไม่น้อย?)

ส่วนที่สอง : เนื้อหาของหนังสือชุด Terre Humaine

หนังสือชุดนี้แม้จะเริ่มต้นจากเนื้อหาในเชิงมานุษยวิทยาที่เกี่ยวข้องกับชะตากรรมอันน่าเป็นห่วงของชนพื้นเมืองดั้งเดิม แต่ผลงานเล่มต่อๆ มาก็ครอบคลุมไปถึงกลุ่มคนร่วมสมัยอื่นๆ ด้วย เนื่องจากว่า “สำหรับมนุษย์ทุกคนที่ประสพจะเผยความในใจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ทุกข์ทน หากเขาค้นพบถ้อยคำที่จะกล่าวพวกเขาก็มีสิทธิ์ที่จะปวาร้องให้คนอื่นได้ยิน...” เนื้อหาของหนังสือชุดนี้แบ่งออกได้เป็นสามกลุ่ม

- เรื่องราวเกี่ยวกับชนพื้นเมืองดั้งเดิมและวัฒนธรรมอันไกลโพ้น เช่นงานของ Philippe Descola เรื่อง Les Lances du cr puscule: Relations Jivaros.Haute-Amazonie, 1994 ซึ่งผู้เขียนใช้เวลาเกือบสามปีกับชาวอินเดียนเผ่าอิวโร แห่งเมซอนตอนบนซึ่งต่อสู้นักร

ด้านกับการพยายามกลืนกลายทางการเมือง หรือผลงานของนักมานุษยวิทยาชาวอินโดจีน-ฝรั่งเศส Georges Condominas ในเล่มที่ชื่อว่า L'exotique est quotidien, 1966 ซึ่งเป็นทั้งอัตชีวประวัติและวิถีชีวิตของชนเผ่าในเวียดนามตอนกลาง

- เรื่องราวของสังคมแบบประเพณีและอาชีพ เช่นหนังสือเรื่อง Le Cheval d'orgueil: M moires d'un Breton du pays bigouden, 1975 ซึ่งเป็นประวัติชีวิตและความทรงจำของบรรพบุรุษครอบครัวชาวนาหุ่นผู้เขียน (Pierre-Jakez Helias) ในชุมชนเบรอตตาญทางตะวันตกของฝรั่งเศส(ต้นฉบับเดิมเขียนเป็นภาษาพื้นเมืองคือภาษาเบรอตตาญขึ้นก่อนแล้วจึงมาแปลเป็นภาษาฝรั่งเศสเพื่อการพิมพ์เป็นหนังสือชุดนี้) หนังสือเล่มนี้ได้รับความสนใจอย่างมากจากคนฝรั่งเศสเอง ขายได้ถึงล้านเล่มและต่อมาได้ทำเป็นภาพยนตร์สารคดีด้วย ส่วนเรื่องที่ว่าด้วยงานอาชีพก็มีเรื่องของชาวประมงในกรีนแลนด์โดย Jean Recher ในเรื่อง Le Grand M tier : journal d'un capitaine de p che de F camp, 1977 ชีวิตของคนงานเหมืองถ่านหินทางตอนเหนือของฝรั่งเศสหรือชีวิตของช่างตัดผมในญี่ปุ่น La Maison Yamazaki, 1991 ซึ่งเขียนขึ้นโดยนักมานุษยวิทยาสตรีชาวฝรั่งเศส Laurence Caillet

- เรื่องราวของคนชายขอบ(ทั้งถูกกีดกันโดยกายภาพ เช่นเรื่องราวของคนใบ้-หูหนวก หรือถูกกีดกันโดยกฎหมาย เช่นเรื่องราวของคนคุกนักโทษประหาร) หรืออาจเป็นพวกที่จงใจกีดกันตัวเองเช่นชีวิตของพวกมาเฟียในนิวยอร์ก หนังสือในกลุ่มนี้ที่โด่งดังและเป็นที่สนใจของผู้อ่านก็คือเรื่องที่ว่าด้วยคนจรจัดที่อาศัยตามข้างถนนในกรุงปารีส Les Naufrag s avec les clochards de Paris, 2001 เขียนโดยนักมานุษยวิทยาและนักจิตวิเคราะห์ Patrick Declerck และหนังสือนวนิยายจากชีวิตจริงของผู้เขียน

บริการทางวิชาการ

ห้องสมุดและห้องบริการสืบค้นด้วยคอมพิวเตอร์

เปิดบริการ จันทร์ - ศุกร์ ๐๘.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.

เสาร์ ๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

สืบค้นได้ที่ <http://lib.sac.or.th>

นิทรรศการ

เปิดบริการ จันทร์ - เสาร์ ๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

- ห้องพระราชประวัติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมในประเทศไทย

- พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ทำในประเทศไทย
- ขาดพันธุวิทยาทางโบราณคดี
- นิทรรศการหมุนเวียน นา บ้าน หอผี ชีวิตไทในเวียดนาม

บริการห้องสมุดและนิทรรศการไม่เก็บค่าเข้าชม

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(องค์การมหาชน)

๒๐ ถนนบรมราชชนนี ตำบลจันทน์ กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์ ๐-๒๘๘๐-๔๔๒๔ โทรสาร ๐-๒๘๘๐-๔๓๓๒

<http://www.sac.or.th>

e-mail : sacmail@sac.or.th

Claude Lucas ซึ่งส่งต้นฉบับมาจากคุกแห่งหนึ่งในสเปน แต่ถูกปฏิเสธจากสำนักพิมพ์หลายแห่ง จนกระทั่งมาถึงมือของฌอง มาโลรีย์ และได้ตีพิมพ์ออกมาเป็นหนังสือที่มีชื่อเสียงอีกเล่มหนึ่งในหนังสือชุดนี้คือ *Suerte : L'exclusion volontaire*, 1996

ส่วนที่สาม : ที่มาของต้นฉบับ Terre Humaine

แสดงว่าที่มาของต้นฉบับมีความหลากหลายและไม่ว่าจะในรูปแบบ อาจเป็นผลงานที่มีที่มาจาก(อัต)ชีวประวัติ เช่น ความทรงจำของหัวหน้าเผ่าอินเดียนโฮปี (Don C. Talayesva) ในโคโลราโดที่เริ่มต้นเล่าย้อนความทรงจำของเขานับจากในครุฑ Soleil hopi, 1959 หรือมาจากการรวบรวมค้นคว้าเขียนขึ้นใหม่ เป็นเรื่องเล่าจากการเดินทางหรือนวนิยาย หนังสือบางเล่มใช้เวลาจัดเตรียมต้นฉบับถึง ๑๕ ปี (Le Souffle du mort : La tragédie de la mort chez les Batammariba, 2003 ของ Dominique Sewane) บางเล่มแปลจากภาษาอังกฤษ คือ Louons maintenant les grands hommes, 1972 เขียนโดย James Agee นักหนังสือพิมพ์หนุ่มอายุ ๒๗ ปีที่ถูกส่งเข้าไปทำสารคดีชีวิตของคนงานไร่ฝ้ายในอลาบามาหลังยุคเศรษฐกิจตกต่ำในปี ค.ศ. ๑๙๒๙ รูปถ่ายประกอบในเล่มฝีมือ Walker Evans นั้นถือกันว่า มีชื่อเสียงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเนื้อหาหนังสือ ยกย่องกันว่าหนังสือเล่มนี้เป็น “Cult book” สำคัญอีกเล่มหนึ่ง หนังสือชุดนี้บางเล่มเกิดขึ้นจากการรวบรวมเอกสารจดหมายเหตุ เช่น จากสมุดบันทึกของ Emile Zola ในปีช่วงปี ค.ศ. ๑๘๖๐-๑๙๐๐ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการทำงานเก็บข้อมูลวิถีชีวิตผู้คนอย่างละเอียดประณีตไม่ต่างจากนักมานุษยวิทยา เพื่อที่จะนำมาใช้เขียนหนังสือ Canets d'enquêtes: Une ethnographie in dite de la France, 1986

รูปแบบของหนังสือ Terre Humaine นี้ นอกจากจะมีเนื้อหาหลากหลายอันพร้อมด้วยวิชาการและวรรณศิลป์แล้วยังประกอบด้วยรูปถ่าย ภาพวาด แผ่นผัง เพื่อยืนยันการศึกษาค้นคว้าในการที่จะทำความเข้าใจเพื่อนมนุษย์และขณะเดียวกันก็เป็นประจักษ์พยานถึงวิถีชีวิตอันหลากหลายของผู้คนใน “แผ่นดินของเรา” ไปพร้อมกัน กรณีที่น่าสนใจเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับการใช้รูปถ่ายในหนังสือชุดนี้ก็คือ กรณีของหนังสือที่ว่าด้วยเรื่องคนจรจัดในปารีส เดิมทีทั้งผู้เขียนและบรรณาธิการผู้ก่อตั้งเองต่างลังเลใจกับการนำเอาภาพของคนจรจัดมาขึ้นปก แต่ท้ายที่สุดก็ตัดสินใจเลือกเอาภาพชายผู้หนึ่งมาเป็นตัวแทนวิถีชีวิตของพวกเขาในท้ายที่สุด

ส่วนที่สี่ : ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างผู้พิมพ์กับผู้อ่าน Terre Humaine

นิทรรศการในภาคสุดท้ายนี้ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของ “ชุมชนแผ่นดินของเรา” เนื่องจากหนังสือชุดนี้ได้รับความสนใจจากผู้อ่านอย่างกว้างขวางทั้งในและนอกประเทศฝรั่งเศส หนังสือเกือบทุกเล่มได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ รวมจำนวนตีพิมพ์นับสิบล้านเล่ม และฉบับแปลจำนวนมากก็ได้รับความนิยมในวงกว้าง ไม่จำกัดแต่ในหมู่นักมานุษยวิทยาหรือนักวิชาการเท่านั้น หนังสือบางเล่มนำไปสู่การจัดสร้างภาพยนตร์ เช่น ชีวิตของชาวเบรอตานู หรือชีวิตของคนงานไร่ฝ้ายในอลาบามา นำไปสู่การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสำนักพิมพ์และผู้อ่าน งานนิทรรศการส่วนนี้ นำหนังสือฉบับแปลภาษาต่างๆ มาจัดแสดงรวมทั้งจดหมายจากผู้อ่านและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ส่งมาถึงสำนักพิมพ์

นิทรรศการครบรอบกึ่งศตวรรษ หนังสือชุด “แผ่นดินของเรา” [Terre Humaine] (๑๙๕๕-๒๐๐๕) ปิดท้ายด้วยภาพยนตร์สารคดีที่จัดทำมาจากหนังสือเล่มต่างๆ จัดฉายตลอดทั้งวันเพื่อให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงเศษเสี้ยวของวิถีชีวิตของเพื่อนร่วมโลกของเรา ในพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน ในวิถีวัฒนธรรมและวันเวลาที่แตกต่างกันไป ไม่ใช่เพียงแค่แนะนำให้ทำความรู้จักกับคนอื่นเท่านั้น แต่ทำให้ผู้ชมได้ประจักษ์ว่าทั้งเราและเขาต่างตกอยู่ในชะตากรรมเดียวกัน...

หลังจากดูนิทรรศการนี้เสร็จสิ้นลง ผู้ชมคนหนึ่งก็อดคิดไม่ได้ว่า อะไรกัน? ทั้งหมดทั้งมวลนี้เป็นผลมาจากการเดินทางกลับมาจากชั่วโลกเหนือของผู้ชายชาวฝรั่งเศสคนหนึ่งเท่านั้นเองหรืออย่างไร?

หมายเหตุ... สำหรับผู้ที่สนใจอ่านหนังสือบางเล่มในชุดนี้ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายที่ยังไม่ได้มีการแปลเป็นภาษาไทยเลยแม้แต่เพียงเล่มเดียว ขอให้ลองหาอ่านได้ในฉบับภาษาอังกฤษ โดยค้นดูจากชื่อผู้แต่งดังที่แจ้งไว้แล้ว คาดว่าหนังสือเกือบทุกเล่มมีฉบับแปลหรือมีต้นฉบับเดิมในภาษาอังกฤษ